

IRUÑEAN, EUSKARAZKO ESKAINTZA HAUR ESKOLETAN

Herri haur eskolarik ez da izango, denentzako euskarazko plazarik ere ez

Hasi berria da ikasturtea, baina Iruñeko haur eskoletan ere. Udal gobernua euskarazko ereduan murrizketak iragarri eta herritarrek kolektiboki erantzun bazuten ere, aurten herri haur eskolarik ez da izango hiri buruzagian, antolakuntza eta finantzaketa arazoak tarteko. Eskaintza murriztera egokitu beharrean izan dira haurrak.

 GORKA PEÑAGARIKANO GOIKOETXEA JAGOBA MANTEROLA / FOKU

Korapilatsu hasi zuten urtea Iruñeko guraso euskaldunek. Navarra Sumaren eta PSNren udal gobernua euskarazko haur eskolen eskaintza gutxiagotuko zuela iragarri zuen: lau eskolatik bira, eta plaza kopuruen portzentajea, %36tik %12ra. Familiak kalera irten ziren makina bat bider, hizkuntza eta hezkuntza eskubideak berma daitezela aldarrikatzen. Ez dirudi, baina, eskubideok bermerik dutenik Enrique Mayak agintzen duen hirian. Gauzak horrela, hainbat guraso eta hezkuntzako eragile antolatu ziren, eta HE Gurasoak plataforma sortu, kooperatibaren antolakuntza eman eta lanerako antolatu ziren udalaren hutsunea estali nahian.

Interesa azaldu zuten 70 familiaren iritziak bildu eta hauen parte-hartzea eskatu zuten, guztien artean behin-behineko proiektua eraikitzeko. Behin-behinekoa, izan ere, hiltzeko jaio zen proiektua, euskararen hutsunea bete eta udal gobernua presioa egiteko. Maiatzaren amaieran, haur eskola publikoen aurre-matrikulazio epea jada hasia zela, Berriozarren lokal bat aurkitu zutela iragarri zuten. Nutrizio plana ere egina zuten ordurako. Bazirudien gauzatzea zihoala herri haur eskola, baina pandemiaren garaian antolaketa arazoak izan dituzte.

Ume askirik ez zegoela adierazi zuten zabalduko oharrean, ezta “izaera herritarra emango liokeen finantzaketarik” ere. Hala, beraz, aurten behintzat argirik ez du ikusiko proiektuak.

“Gauza askok izan dute eragina erabakia hartzerako orduan”, adierazi du herri haur eskola kooperatibako kide Iñigo Otxoak. Ezinbestean, arrazoieta-ko bat COVID-19a eta haren uleria izan da. Haur eskolako haurren zikloa “oso berezia” dela azaldu du Otxoak, eta are gehiago pandemia garaian. Kasuistika ezberdinak daudela dio, baina batagatik edo besteagatik, oharrean adierazi duten bezala, guraso gehienek euren haurrak gertuen duten eskolara bidaltzea lehenesten dute, eta orain, gainera, segurtasun aldetik fidagarriena dirudienari eman zaio garrantzia. Azkenean, zerbitzu izaera lehenesten da horrela. Honela adierazi zuten oharrean: “Oraindik ere 0-3 zikloa hezkuntza ziklo bezala ulertu beharrean, zerbitzu izaera ematen zaiola ikusi ahal izan dugu. Kontziliarioa errazten ez duen gizarrean, lanerako orduan umeak ahalik eta hobekien uztea dugu gurasook helburu, batzuetan etapa bakoitza ikas-etapa dela ahaztuta”.

BORROKAN JARRAITUKO DUTE

Momentuz argirik ikusiko ez duela esan

arren, argi dute borrokan jarraitu behar dutela. Udazkenean, osasun egoerak baimentzen duen bitartean behintzat, Iruñeko Haur Eskolen organismoa bildu egingo da, eta bertan izango dira euskarazko hezkuntza, publikoa eta kalitatezkoa berma dadin eskatzeko. Eskariak luzatuko dituzte: “Bai geografikoki eta baita demokratikoki ere, haur eskolen banaketa eta plangintza justuagoa izan behar dela uste dugu, eta noski, baita kopuruz handiagoa ere”. Horrez gain, mobilizazioekin aurrera jarraitzeko asmoa dute.

ZIFRAK ETA DATUAK

Iruñeko Udalaren aginduz, Mercatec enpresa gipuzkoarrak inkesta bat luzatu zuen sendien nahiak biltzeko. Oposizioak, martxoan, Hezkuntza zinegotzi Fernando Sesma erreprobatu zuen, inkestaren datuak modu sistematikoan emateari uko egin izanak “informaziorako eskubideak galarazten” zuelako. Apirilean, alarma egoeraren erdian, egin ziren publiko jasotako datuak.

Galdekatutako familiek egun indarrean dauden ereduen artean aukeratu behar balute, %22ak hautatuko luke euskarazko eredu –gehiengoak, %66ak, gaztelaniaren eta ingelesaren txandakako eredu hartuko luke. Aukera ho-

Ohikoa da Iruñeko gurasoek umeak haur eskola publikoetan euskarazko ereduari matrikulatzeko arazoak izatea, plaza kopurua eskaria baino txikiagoa izaten delako. Protestak ere ohikoak dira. Argazkikoa aurtengo martxokoa da.

rietan, baina, bada distortsio moduko bat euskararen eta gaztelaniaren artean, izan ere, badira euskara zein gaztelania hutsezko aukerak, baina ez dago euskara ingelesarekin uztartzeko aukerarik.

Aldiz, eredu aukera zabalduz gero, bestelakoak dira inkestak dakartzan erantzunak: euskara barnebiltzen duten ereduak nahi dituzten familiak %36 dira. Justuki, Euskalerrria Irratiak jakitera eman zuenez, aurreko ikasturtean %36a zen haur eskoletan euskara duen ereduren bat jasotzen zuen haur portzentajea. Kopuru hori, baina, lau urteren buruan eta era moderatuan bada ere, %12ra jaitsiko da Enrique Mayak eta bere udal gobernuak hala nahi izanda.

MATRIKULAZIOEK ADIERAZTEN DUTE

Otsailean eginitako inkestak hala moduzko isla izan du hasi berri den ikasturterako aurre matrikulazioan. Plaza kopuru guztiak aintzat hartuz gero, aurten, 964 plazaatik 316 eskaini dira euskaraz (%32,78). Hau da, iaz baino gutxiago

baina datorren urtean baino gehiago. Inkestaren datuekin alderatuta, udal gobernuak arrazonamendu gisa erabiltzen duen eskaria eta eskaintzaren parametroak baliatuz gero, ez dirudite zifra eskasak, baina zenbakiak baino are garrantzitsuagoa eta kezkarriagoa da euskarazko ereduaren zentroen kokalekua, hala uste du behintzat Administrazioan Euskaraz Taldeko Joseba Otanok: “Euskarazko eskaintza dagoen auzoetan ez gara gaizki geratzen, baina auzo gehienetan gaztelaniazko –edo gaztelania eta ingelesezko– eskaintza besterik ez dago. Nola ez dute, bada, irabaziko?”.

Txantrea auzoan euskarazko eskaintza besteen gainetik nabarmendu da, baina 50etik 12 plaza bete gabe geratu dira; antzerako kopurua eskaini da Arrotxapean, baina hor ere plaza bakan batzuk hutsik daude. Bestetik, Donibanen, 31tik 27 plaza bete dira, eta Arrosadian, berriz, 22tik 30ek eman dute izena; azpimarratzekoa da udalak bi auzo hauetan eskaintza “progresiboki” murrizteko hautua egin due-

la eta, beraz, iaz bertan matrikulatuta zeuden haurrek soilik izan dute aukera euskaraz jarraitzeko. Datorren urtean euskara desagertuko da bi haur eskola hauetan.

Lauko gobernuak agintean jarri zenean, Otanok hartu-emanen izan zuen politikariekin haur eskolen afera medio. Joseba Asiron alkateak euskarazko eskaintza auzo guztietara zabaltzea ezinezko bihurtu zuela dio, epe oso luzeak eskatzen zituelako, eta hortaz, Alde Zaharreko haur eskolarengatik –Nafarroako Gobernuak kudeatzen du– borrokatu zuten. “Lauko gobernuak ez zegoen prest baina erdizkako bidea onartu zuen. Alde Zaharrean euskara sartu eta gaztelania mantendu; eta San Jorgen gauza bera. Euskarazko eskaria agertu zen, jakina, eta Mendillorri eta Buztintxurin ere agertuko litzateke eskainiko balitz, D ereduko ikasteak baitaude bertan. Egia erran, auzo guztietan euskarazko eskaintza balego, guztietan agertuko litzateke euskarazko eskaria. Ziur aski, nagusi bihurtuko litzateke urte batzuen buruan”. ●